Foro Territorio Rural Resiliente

SANTIAGO DE COMPOSTELA 28/05/26

ORGANIZA

Fundación Juana de Vega

USC LABORATE
LABORATORIO DO TERRITORIO

COLABORA

FUNDACIÓN ROBERTO RIVAS

COLEXIO PROFESIONAL DE XORNALISTAS DE GALICIA

Fundación RIA
Rede de Innovación Arousa

DE QUÉN DEPENDE ESTA INICIATIVA:

LIDERAN:

Fundación Juana de Vega

Laboratorio del Territorio (LaboraTe), Campus Terra USC) Lugo

COLABORAN:

Fundación RIA

Colegio Profesional de Periodistas de Galicia

Fundación Roberto Rivas

MOTIVACIÓN E PUNTO DE PARTIDA:

O TERRITORIO GALEGO TEN MUDADO DE XEITO DRÁSTICO NO ÚLTIMO MEDIO SÉCULO:

POLARIZACION ABANDONO DESAGRARIZACION LUMES	ESPECIALIZACION CONCENTRACION DA POBOACION FORESTACION DESEQUILIBRIO DA BALANZA ALIMENTARIA
CONTEXTO DA MUDANZA CLIMÁTICA	

É URXENTE

CONSOLIDAR UNHA VISIÓN ESTRATÉXICA DE ORDENACIÓN TERRITORIAL

APUNTALAR OS AVANCES EN MATERIA DE XESTIÓN DE TERRAS

IMPULSAR DE FORMA DECIDIDA A REXENERACIÓN AGRARIA DO TERRITORIO

CONSERVAR E POTENCIAR OS SEUS VALORES AMBIENTAIS E A CALIDADE DE VIDA

PROCESO DO FORO TERRITORIO RURAL RESILIENTE:

MODELO PARTICIPATIVO

EVENTO PÚBLICO FINAL E DE MESAS DE TRABALLO PREPARATORIAS QUE FOMENTARÁN A PARTICIPACIÓN DE ACTORES CHAVE

DIVIDIDO EN FASES

GRUPOS 15/20 EXPERTOS E REPRESENTANTES SECTORIAIS DEBATERÁN EN MESAS TEMÁTICAS

DOCUMENTO DE PARTIDA PARA CADA MESA ABERTO O DIALOGO E APORTACIONS

OUTROS NIVEIS DE PARTICIPACION PREVISTOS

EVENTO FÍSICO **28 DE MAIO** **SANTIAGO DE COMPOSTELA**

ESTRUCTURAS DAS MESAS :

MESA 1.VISIÓN ESTRATÉXICA DO TERRITORIO RURAL.

MESA 2.A ORDENACIÓN DE USOS E INSTRUMENTOS DE PLANIFICACIÓN NO RURAL.

MESA 3.MOBILIZACIÓN E XESTIÓN ACTIVA DO ESPAZO AGROFORESTAL

MESA 4. PERSOAS, POBOACIÓN E ACTIVIDADES NO RURAL

MESA 5.GOBERNANZA, COOPERACIÓN PÚBLICO-PRIVADA PARA A ORDENACIÓN TERRITORIAL

MESA 6.COMUNICACIÓN E CONCIENCIACIÓN SOCIAL

As aportacións desta mesa de traballo, xunto coas outras, contribuirán ao obxectivo principal do Foro.

OBXECTIVO DO FORO TRR: CONTRIBUÍR A UN TERRITORIO RURAL MÁIS ACTIVO, RESILIENTE AO LUME E PREPARADO PARA AFRONTAR OS RETOS ECONÓMICOS, DEMOGRÁFICOS, CLIMÁTICOS E AMBIENTAIS, A TRAVÉS DA MELLORA DA ORDENACIÓN E XESTIÓN TERRITORIAL.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS

- **MASA CRÍTICA DE AXENTES E ORGANIZACIÓNS SENSIBILIZADAS E MOBILIZADAS PARA AVANZAR NUNHA VISIÓN TERRITORIAL RESILIENTE E XUSTA**
- **DIAGNOSE DA PROBLEMÁTICA TERRITORIAL** QUE DÁ ORIXE Á VULNERABILIDADE FRONTE AOS GRANDES LUMES
- **ESTADO ACTUAL DOS INSTRUMENTOS DE ORDENACIÓN TERRITORIAL E XESTIÓN DE TERRAS**, CUNHA ATENCIÓN ESPECIAL AOS USOS NO RURAL.
- **COORDINACIÓN PÚBLICO-PRIVADA E INSTITUCIONAL NO DESEÑO E EXECUCIÓN DE POLÍTICAS ACTIVAS**.
- **POÑER EN VALOR EXPERIENCIAS DE ÉXITO** NA RECUPERACIÓN DA XESTIÓN DO ESPAZO RURAL.
- **CONSENSUAR LIÑAS DE TRABALLO PRIORITARIAS PARA RECUPERAR A XESTIÓN ACTIVA DO ESPAZO RURAL, EN PARTICULAR CON USOS AGROGANDEIROS**

CON QUEN IMOS CONTAR NO PROCESO- GRUPO(S) OBXECTIVO

- RESPONSABLES INSTITUCIONAIS A NIVEL LOCAL E REXIONAL: ALCALDES, XUNTA DE GALICIA, DEPUTACIÓNS E OUTRAS AAPP CON COMPETENCIAS RELEVANTES.
- PERSOAL TÉCNICO E INVESTIGADOR PÚBLICO E PRIVADO RELACIONADO (PERSOAL UNIVERSIDADES E CENTROS INVESTIGACIÓN, PERSOAL TÉCNICO E ASESOR...).
- ONGS (DE DIFERENTE TIPO: AMBIENTAIS, GDRS, OUTRO TIPO DE ASOCIACIÓNS...)
- SECTOR EMPRESARIAL: SECTOR AGROGANDEIRO, FORESTAL, FINANCEIRO E OUTROS RELACIONADOS OU SENSIBLES AOS PROCESOS TERRITORIAIS
- SECTOR COMUNICACIÓN: XORNALISTAS, RESPONSABLES DE MEDIOS DE COMUNICACIÓN, RESPONSABLES DE COMUNICACIÓN DE ORGANIZACIÓNS PÚBLICAS E PRIVADAS, *INFLUENCERS*...,
- SOCIEDADE NO SEU CONXUNTO

PRESENTACIONS PARTICIPANTES

EXPECTATIVAS:

QUÉ CHE GUSTARÍA QUE QUEDASE TRATADO AO REMATAR ESTA PRIMEIRA XUNTANZA?

CAL SERÍA UN BO RESULTADO?

SÍNTESE DO DOCUMENTO DE PARTIDA

OBXECTIVO E FOCO DA MESA

ESTA MESA QUERE SER :UN **ÁMBITO DE REFLEXIÓN**, PARA **ANALIZAR AS BARREIRAS, DESTACAR BOAS PRÁCTICAS** E **INICIATIVAS ESPECIALMENTE INTERESANTES** QUE SIRVAN COMO **EXEMPLOS DE TERRITORIOS RESILIENTES** OU QUE SE CONSTITÚAN COMO **REFERENTES PARA ORIENTAR** E DEFINIR O MARCO CONCEPTUAL E ESTRATÉXICO QUE DEBE GUIAR A ORDENACIÓN E XESTIÓN DO TERRITORIO RURAL GALEGO NAS PRÓXIMAS DÉCADAS.

- PROMOVER UNHA **REFLEXIÓN COMPARTIDA SOBRE O RURAL GALEGO**
- POÑENDO O FOCO NA **REMUDA XERACIONAL AGROGANDEIRA** COMO PRINCIPAL ACTIVIDADE DE **XESTIÓN ACTIVA DO TERRITORIO**
- SEN PERDER DE VISTA AS **DIMENSIÓNS CRAVE TRANSVERSAIS QUE CONDICIONAN A RETENCIÓN E ATRACCIÓN DE POBOACIÓN (**ACCESO Á VIVENDA, MOBILIDADE, DISPOÑIBILIDADE DE SERVIZOS BÁSICOS.

Pregunta central:

QUE CONDICIÓN CONCRETAS DEBEMOS CAMBIAR PARA QUE MAIS PERSOAS POIDAN VIVIR DIGNAMENTE DA XESTIÓN ACTIVA DA TERRA NO RURAL GALEGO?

En particular:

- Remuda xeracional no sector agrogandeiro
- Atracción e retención da poboación
- Activación económica do territorio

CONSENSUAR CONCEPTOS DE PARTIDA:

ACTIVIDADES AGROPECUARIAS: motor principal da economía rural, vinculadas ás cadeas de valor alimentaria, a principal actividade que propicia unha axeitada xestión do territorio e permite conservar a capacidade de resiliencia do mesmo. Abarca a explotación directa de recursos naturais e inclúen o sector forestal e a apicultura

Compoñentes:	Finalidade:	Sistemas:
Subsector Agrícola	Produción de alimentos	Intensivos
Subsector Pecuario	Materias primas	Extensivos

De xeito complementario, ademais de poñer o foco no sector agrogandeiro, imos deixar constancia neste documento doutros sectores e actividades que teñen impacto significativo na promoción dun territorio rural mais resiliente.

REMUDA XERACIONAL (ou substitución xeracional)

é o proceso de transición de liderado, xestión e propiedade dunha empresa, actividade económica ou patrimonio dunha xeración maior a unha máis nova. É un paso crítico para garantir a continuidade, a estabilidade e a adaptación ao futuro das organización (e do territorio)

XESTION ACTIVA: A xestión activa dun territorio é un conxunto de estratexias, accións e intervencións planificadas que buscan organizar, desenvolver e potenciar os recursos dunha zona específica (xa sexa forestal, rural ou urbana) de maneira sostible e ordenada.

A diferenza da xestión pasiva ou de simple conservación, a xestión activa implica a **toma de decisións e a execución de medidas** para previr riscos (como incendios), mellorar a produtividade ou adaptar o territorio ás demandas sociais e económicas actuais.

TERRITORIO: Un territorio rural é unha zona xeográfica de baixa densidade poboacional (xeralmente menos de 2000-2500 habitantes), caracterizada polo predominio de paisaxes naturais, usos de chan agrícolas, gandeiros ou forestais, e actividades económicas primarias.

O territorio non é simplemente un terreo físico, senón unha porción de espazo apropiado, organizado e percibido polas persoas. Pola súa banda, a paisaxe é a interacción entre os elementos naturais (relevo, clima, vexetación) e os factores humanos (accións, cultura, percepción) que ocorre dentro dese territorio.

A **RESILIENCIA TERRITORIAL** debe entenderse como a capacidade do sistema territorial para adaptarse, reorganizar funcións e reducir vulnerabilidades estruturais nun contexto de cambio demográfico, climático e funcional.

RETO QUE QUEREMOS ABORDAR:

SEGUNDO O FORO ECONÓMICO DE GALICIA : "A redución da man de obra no sector agrario e o envellecemento dos titulares de explotación fixeron que o relevo ou remuda xeracional no sector se convertera nos anos recentes nunha cuestión candente na Unión Europea, obxecto de crecente atención na axenda política sobre o futuro da agricultura e das áreas rurais.

No caso de Galicia trátase dunha cuestión moi relevante a MP, desde diferentes puntos de vista:**económico** (futuro de Galicia como produtora de alimentos); **social** (para o tecido socioeconómico das áreas rurais); **ambiental** (conservación dos recursos naturais, a paisaxe e a biodiversidade); **territorial** (xestión do territorio e dos usos da terra nas distintas zonas da nosa xeografía)".

ANTECEDENTES:

O RELEVO XERACIONAL NO SECTOR AGROPECUARIO GALEGO DURANTE O S, XX caracterizouse por unha transición lenta e despois acelerada dende a agricultura de subsistencia á modernización gandeira (especialmente láctea), nos anos 50.

A transformación tivo o seu forte na produción intensiva, sobre todo no interior da Coruña, Lugo e norte Pontevedra. (Foro Económico de Galicia)

- **TRANSFORMACIÓN INICIAL (ANOS 50-60):**
- **FOCO NA GANDEIRÍA**
- **RELEVO LENTO:**
- **CAMBIO DE SÉCULO**

Aínda que a produción aumentou, o sector agropecuario galego **no século XX** enfrontou unha **tardía e abrupta redución do censo agrario**, que condicionou a incorporación de novas xeracións.

O RELEVO XERACIONAL NO AGRO GALEGO NO SÉCULO XXI enfróntase a unha crise estrutural: máis do 70% dos titulares de explotacións agrarias e gandeiras enfróntanse á xubilación a curto prazo. O sector conta con preto de **50.000 persoas traballando** e presenta gran avellentamento, xa que só o 12% dos titulares teñen menos de 40 anos.

DOCUMENTO 44 — Foro Económico de Galicia

CADRO 1. EVOLUCIÓN DA POBOACIÓN OCUPADA NO SECTOR AGRARIO EN GALICIA E EN ESPAÑA 1985-2024

	GALICIA		ESPAÑA	
	Número (miles)	Índices (1985=100)	Número (miles)	Índices (1985=100)
1985	415,1	100,0	1.829,6	100,0
1995	223,9	53,9	1.040,1	56,8
2008	69,8	16,8	779,4	42,6
2009	67,0	16,1	745,5	40,7
2010	66,0	15,9	749,1	40,9
2011	64,8	15,6	721,3	39,4
2012	59,3	14,3	703,5	38,5
2013	56,3	13,6	699,3	38,2
2014	49,1	11,8	702,4	38,4
2015	45,6	11,0	705,0	38,5
2016	49,2	11,9	738,0	40,3
2017	55,4	13,3	778,8	42,6
2018	52,3	12,6	772,9	42,2
2019	49,9	12,0	758,1	41,4
2020	49,4	11,9	723,9	39,6
2021	48,5	11,7	782,4	42,8
2022	50,6	12,2	760,8	41,6
2023	54,6	13,2	731,4	40,0
2024	53,8	13,0	719,9	39,3

Fonte: INE e IGE, Enquisa de poboación activa.

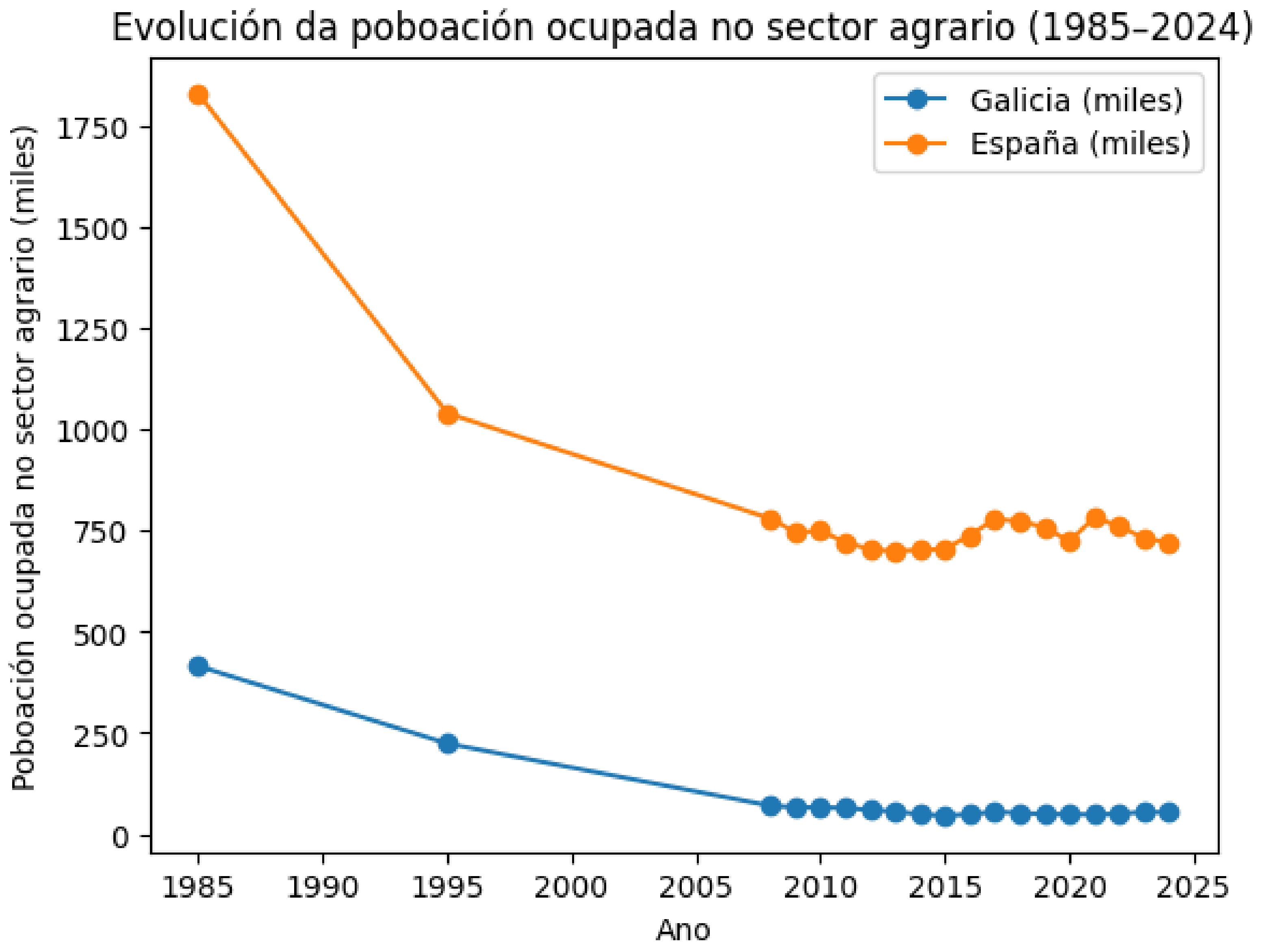

Gráfico de evolución temporal (1985–2024) que muestra:

- 📉 **Galicia:** una caída muy fuerte desde 415 mil personas en 1985 hasta alrededor de 50 mil en la actualidad.
- 📉 **España:** también disminuye mucho desde 1,83 millones en 1985 hasta alrededor de 720 mil en 2024, aunque con pequeñas fluctuaciones los últimos años.

O **VOLUME ACTUAL** da man de obra no sector agrogandeiro galego limítase a unhas **50.000 persoas**, logo de catro décadas dunha caída tardía e abrupta.

A iso únese un forte envellecemento dos titulares de explotación, máis acusado que a media española e europea.

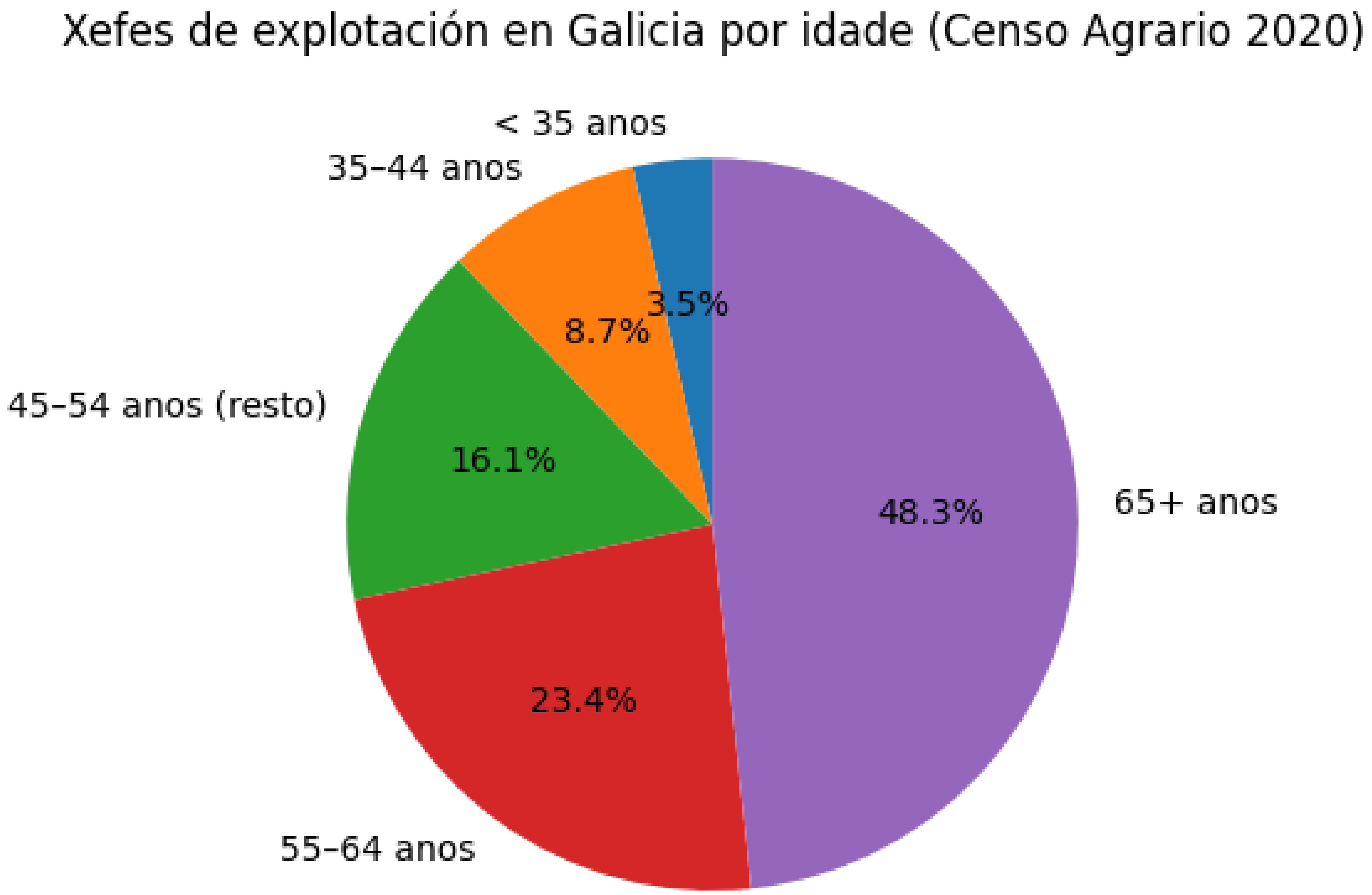

SITUACIÓN ACTUAL NO SECTOR AGROPECUARIO:

NA UNION EUROPEA

A integración da mocidade na actividade agropecuaria é crucial para asegurar a sustentabilidade e o futuro do sector en Europa.

Os mozos e mozas enfrontan múltiples barreiras que dificultan o seu acceso e permanencia na agricultura como os seguintes, entre outros desafíos:

- **FALTA DE ACOMPAÑAMENTO TÉCNICO,**
- **CAPACITACIÓN**
- **ACCESO Á TERRA**
- **FINANCIAMENTO**

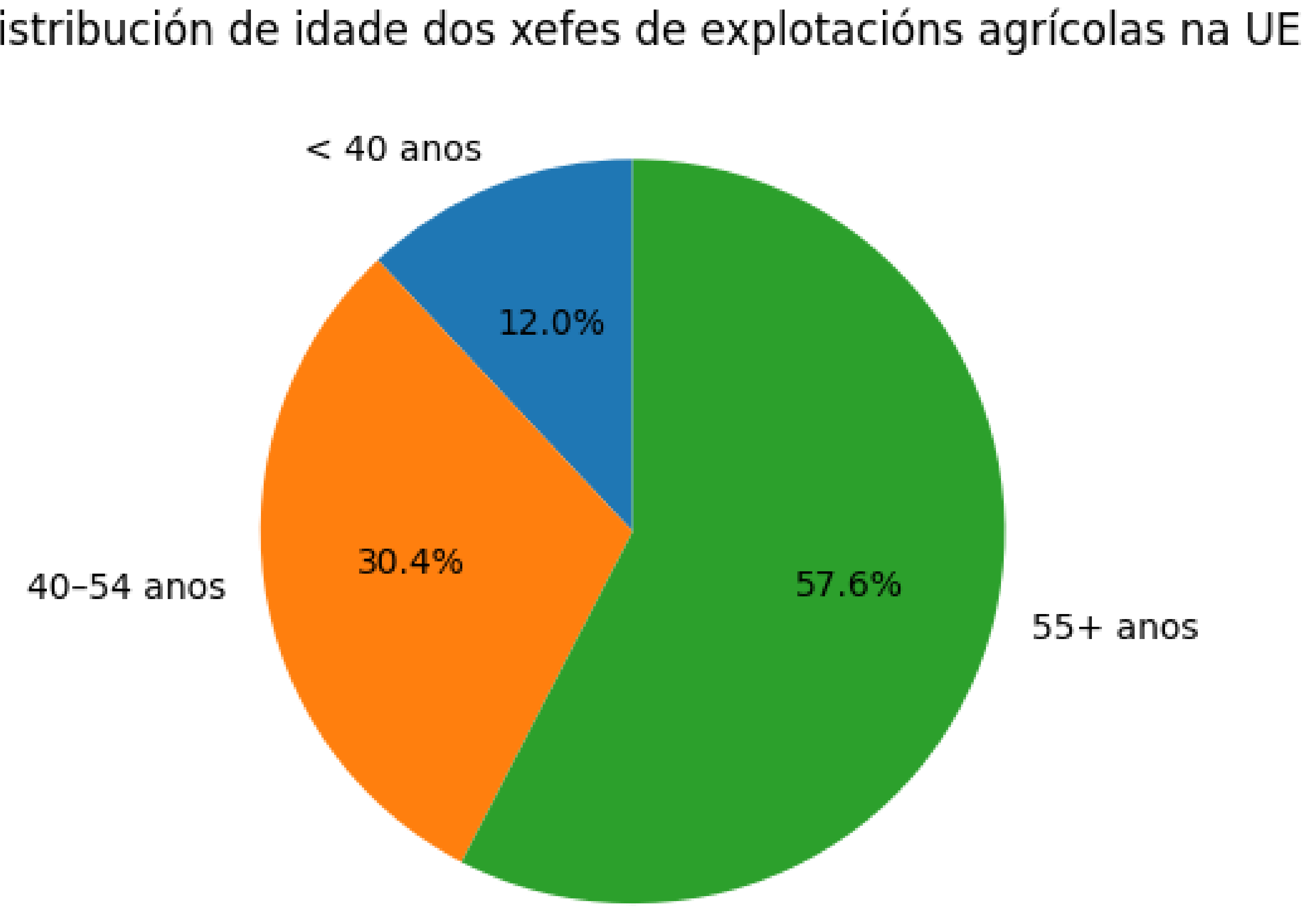
Distribución de idade dos xefes de explotacións agrícolas na UE
< 40 anos
12.0%
40–54 anos
30.4%
57.6%
55+ anos

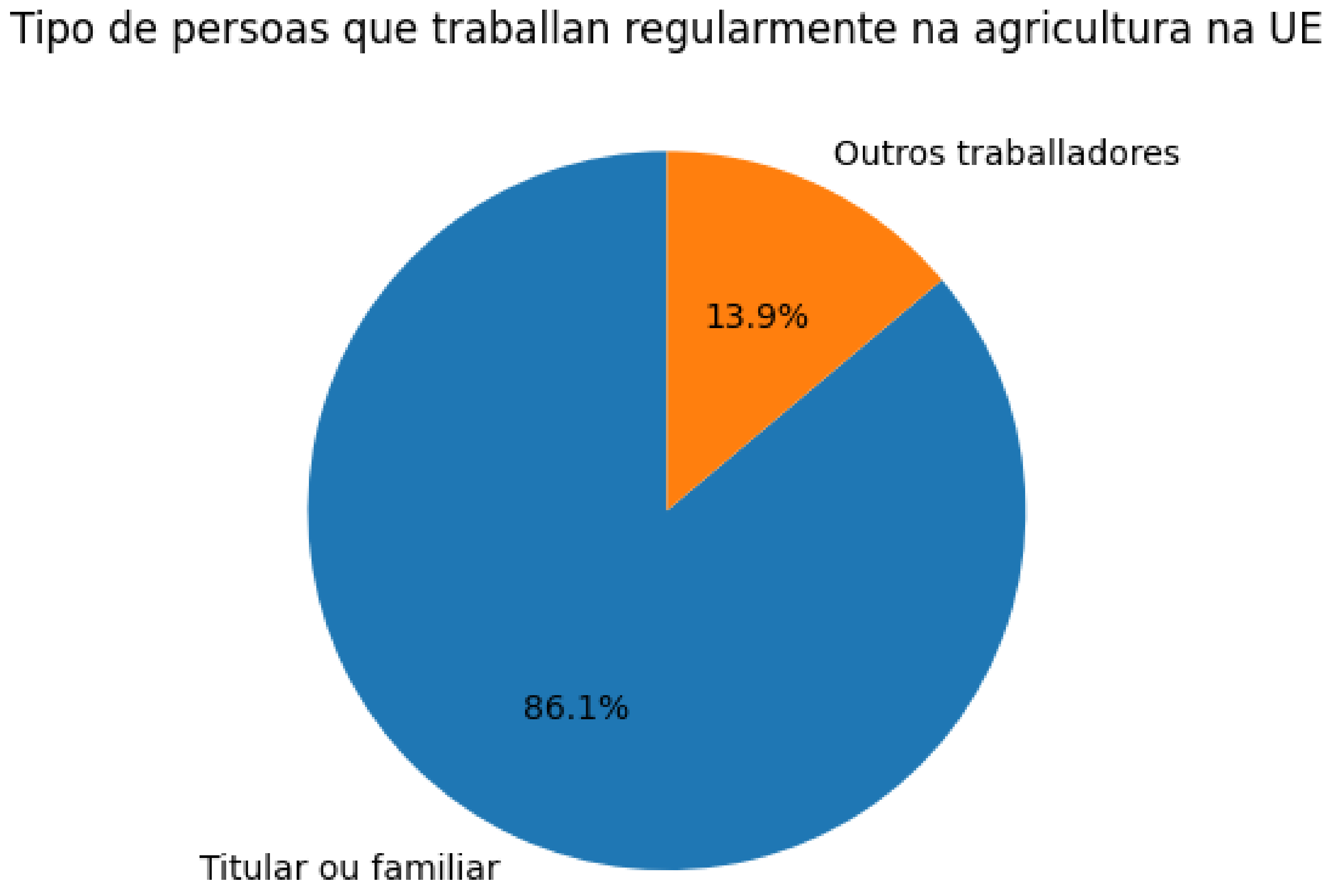
Tipo de persoas que traballan regularmente na agricultura na UE
Outros traballadores
13.9%
86.1%
Titular ou familiar

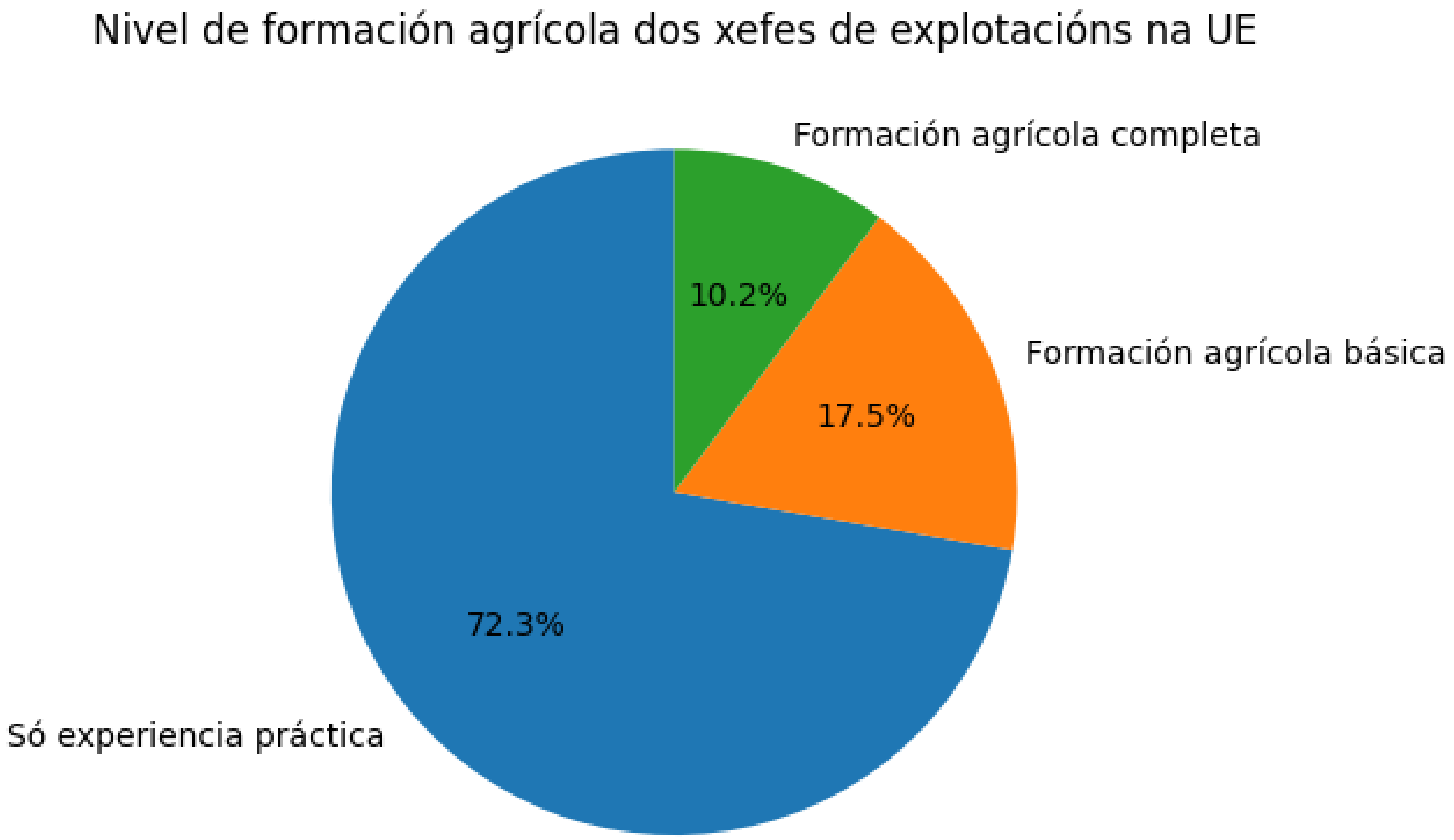
Nivel de formación agrícola dos xefes de explotacións na UE
Formación agrícola completa
10.2%
Formación agrícola básica
17.5%
72.3%
Só experiencia práctica

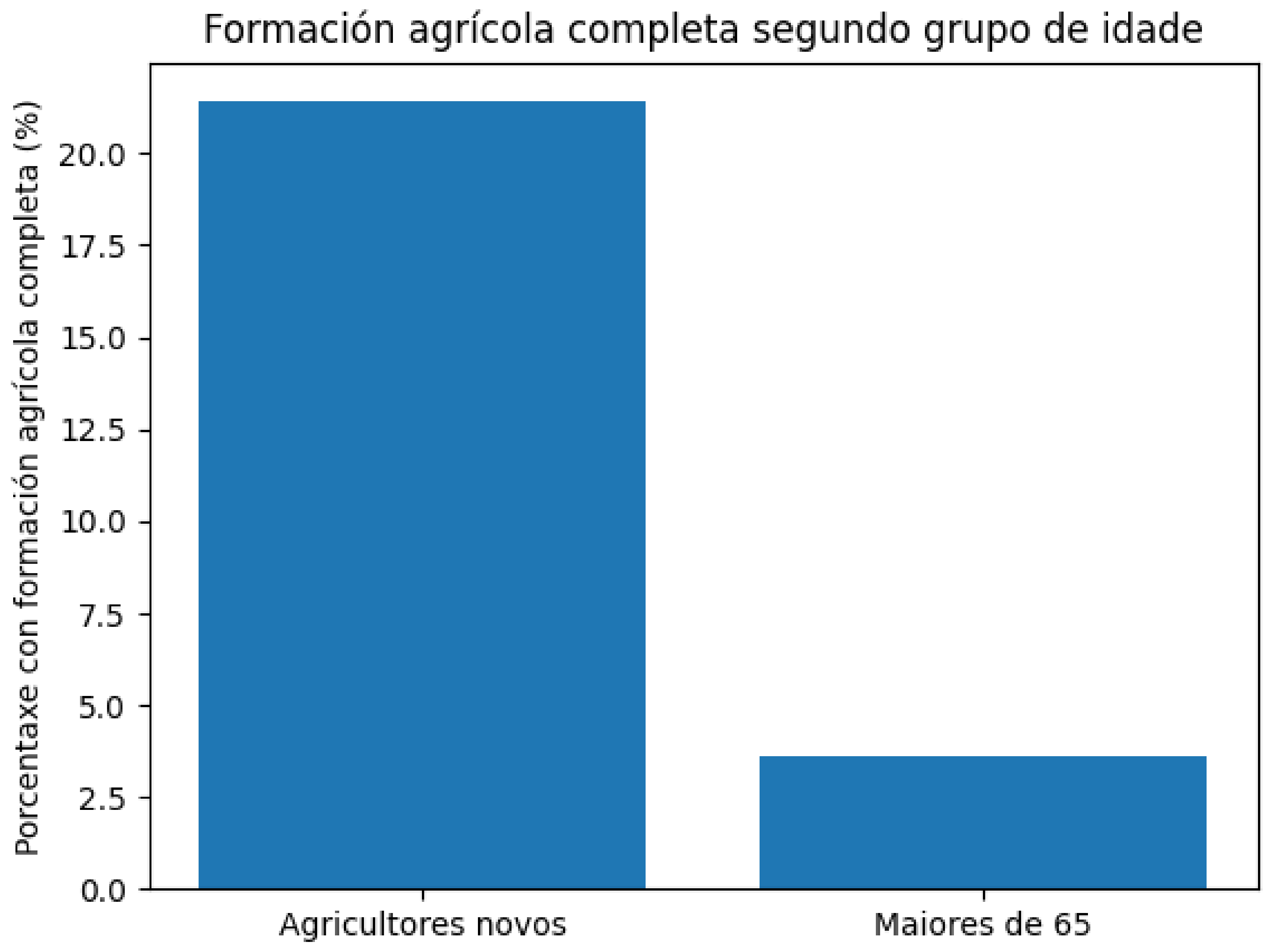
Formación agrícola completa segundo grupo de idade
Porcentaxe con formación agrícola completa (%)
20.0
17.5
15.0
12.5
10.0
7.5
5.0
2.5
0.0
Agricultores novos
Maiores de 65

EN ESPAÑA:

España conta cunha proporción de novos agricultores e agricultoras **das máis baixas da UE.** Por eso urxe invertir as tendencias actuais e garantir unha mellor oportunidade de emprego á mocidade no medio rural, reducindo **as barreiras de entrada** e **adoptar medidas específicas para diminuír a fenda de emprego entre homes e mulleres en zonas rurais**.

PERSPECTIVA DE XÉNERO: as explotacións de mulleres son máis pequenas, de menor dimensión económica e menos rendibles. Ademais, a medida que aumenta a dimensión económica da explotación, a presenza de mulleres diminúe. Este feito vese aínda máis acentuado se as mulleres son novas.

Lei 7/2023, do 30 de novembro, para a igualdade efectiva de mulleres e homes de Galicia. Art.147 dos dereitos das mulleres no rural e no mar, **indica 3 accións:**

- Promoción do dereito á igualdade de trato e oportunidades en todos os ámbitos, sempre desde unha perspectiva interseccional.
- Consideración, no deseño e desenvolvemento das políticas públicas, as circunstancias que afectan as mulleres destes sectores.
- Promoción do empoderamento e participación activa das mulleres a través da elaboración e aprobación dos seus respectivos estatutos.

SUCESIÓN CLÁSICA VS NOVOS ENTRANTES OU NEW COMERS: o lado da **sucesión familiar clásica**, nos últimos anos asistimos en Europa a unha **atención crecente aos chama dos "novos entrantes",** aquelas persoas que se incorporan á actividade agraria como titulares de explotación, sen facelo na explotación familiar e, na maioria dos casos, sen antecedentes familiares próximos no sector.

A renovación xeracional esixe tanto que os mozos de orixe agraria sigan nesta vía profesional como que novos entrantes (**new comers**) se animen a incorporarse ao sector.

As **medidas de renovación xeracional no marco da PAC non foron até agora, en xeral, adecuadas para apoiar esta segunda vía**.

A **PAC 2023-2027** inclúe o relevo xeracional como un dos nove obxectivos prioritarios e enfatiza a necesidade de abordar este obxectivo cun **enfoque integral,** no que se coordinen as diferentes medidas financiadas pola PAC e tamén outros mecanismos e instrumentos a nivel estatal ou rexional, que son decisivos para apoiar o relevo en aspectos clave (por exemplo, o acceso á terra).

Estratexia de relevo Xeracional para o sector agrario no marco do Plan Estratéxico da PAC 2023-2027 de España (PEPAC).

EN GALICIA:

Tamén comezan a darse pasos nesa dirección. Despois de décadas sen un impulso político e un enfoque global do apoio ao relevo xeracional no sector, salvo pequenas excepcións, nos últimos anos estanse a impulsar iniciativas relevantes, ao menos potencialmente.

A Consellería do Medio Rural definiu unha estratexia de intervención no medio rural no horizonte de 2030. A estratexia estableceu **8 LIÑAS ESTRATÉXICAS**, sendo a terceira o "Impulso ao relevo xeracional na agricultura" que articulabase a través de **4 SUBLIÑAS**:

- ACCESO Á TERRA E/OU A EXPLOTACIÓNS AGRARIAS
- APOIO Á INSTALACIÓN E Á CREACIÓN DE EMPRESAS AGRARIAS
- FORMACIÓN, TITORIZACIÓN E ASESORAMENTO
- SENSIBILIZACIÓN E INFORMACIÓN.

EN GALICIA:

As novidades máis salientables postas en marcha polo de agora nese marco son:

- ALGÚNS DOS **INSTRUMENTOS REGULADOS POLA LEI 11/2021 DE RECUPERACIÓN DA TERRA AGRARIA** DE GALICIA, COMO O **BANCO DE EXPLOTACIÓNS**, COAS “**AXUDAS Á COOPERACIÓN PARA A SUCESIÓN**” COMO COMPLEMENTO;

- O **REFORZO DO APOIO Á INSTALACIÓN**, CUNHA NOVA LIÑA PARA PERSOAS DE 40 A 55 ANOS

- DIVERSAS ACCIÓNS PARA O **REFORZO DO SISTEMA DE COÑECEMENTO E INNOVACIÓN AGRARIA RELACIONADO CO APOIO AO RELEVO**, POR EXEMPLO MEDIANTE OS **PROGRAMAS DE TITORIZACIÓN** ÁS PERSOAS QUE SE INCORPORAN POR PARTE DOS **SERVIZOS TÉCNICOS DAS OFICINAS RURAIS**.

CARACTERIZACIÓN DA MOCIDADE QUE TRABALLAN NO SECTOR AGROGANDEIRO:

- DISTRIBUCIÓN POR IDADE
- DISTRIBUCIÓN POR XÉNERO
- NIVEL EDUCATIVO (GRÁFICO DE BARRAS)
- REXISTRO EN CRAEGA- CONSELLO REGULADOR DE AGRICULTURA ECOLÓXICA DE GALICIA
- TIPO DE PRODUCIÓN (INTENSIVA/EXTENSIVA)
- A ACTIVIDADE AGRARIA COMO INGRESO PRINCIPAL
- TIPO DE ACTIVIDADE PRODUTIVA PRINCIPAL
- DIVERSIFICACIÓN PRODUTIVA (UNHA OU VARIAS ACTIVIDADES)

Estratexia e Resiliencia para o Territorio Rural de Galicia Mesa 4 Persoas, Poboación e Actividades no Rural

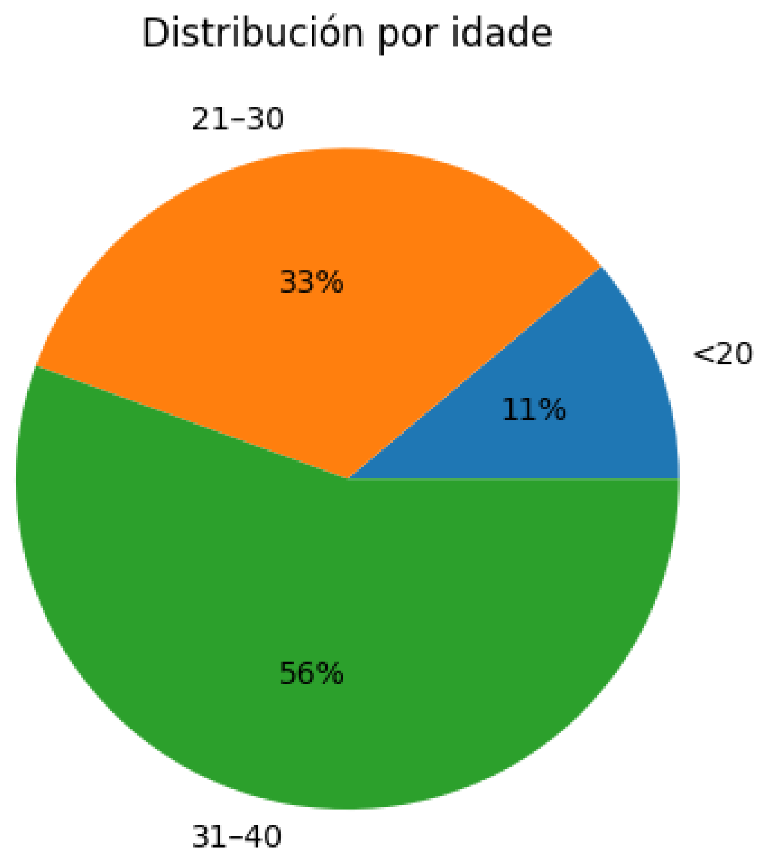

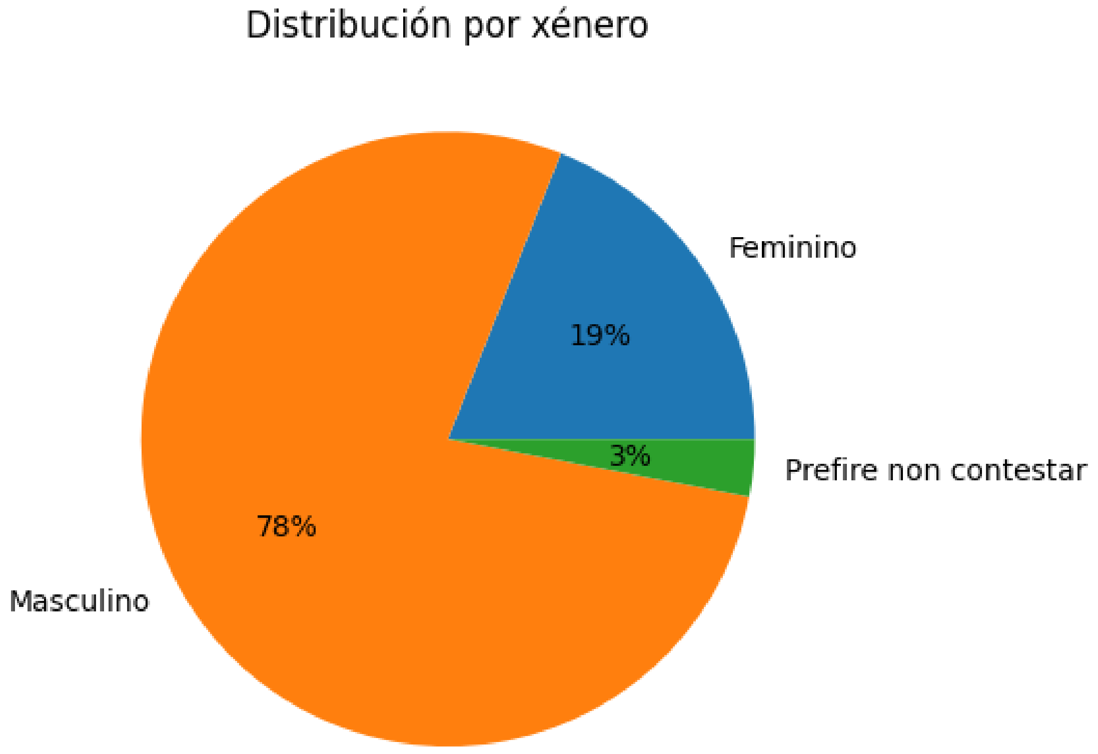

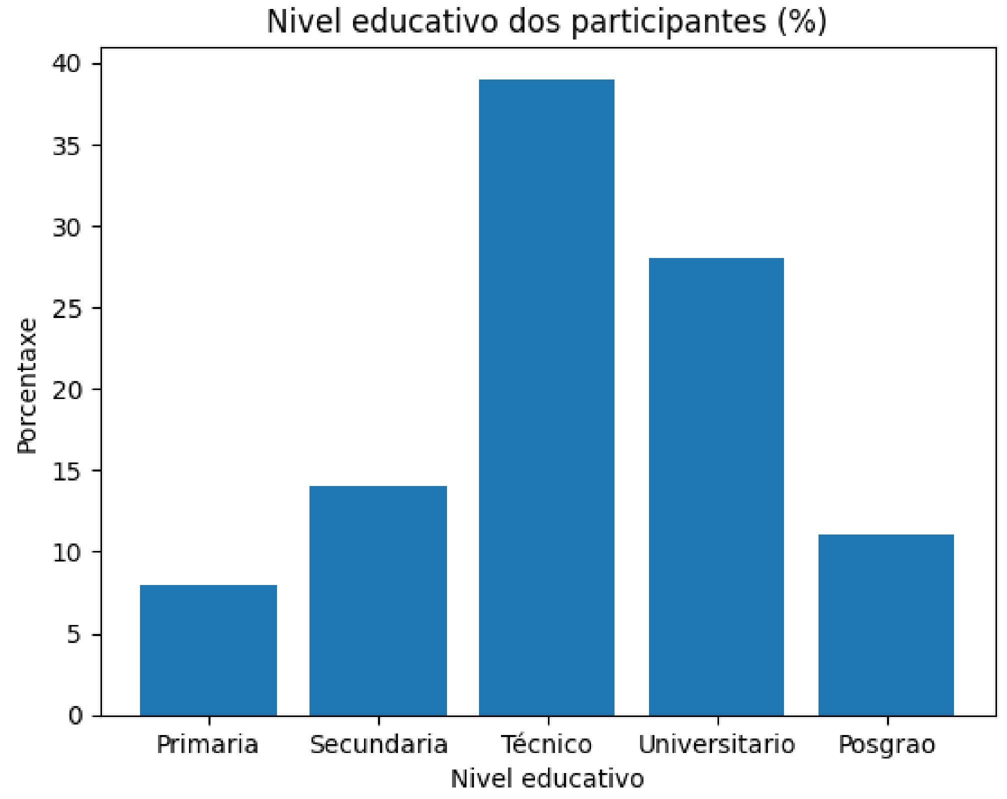

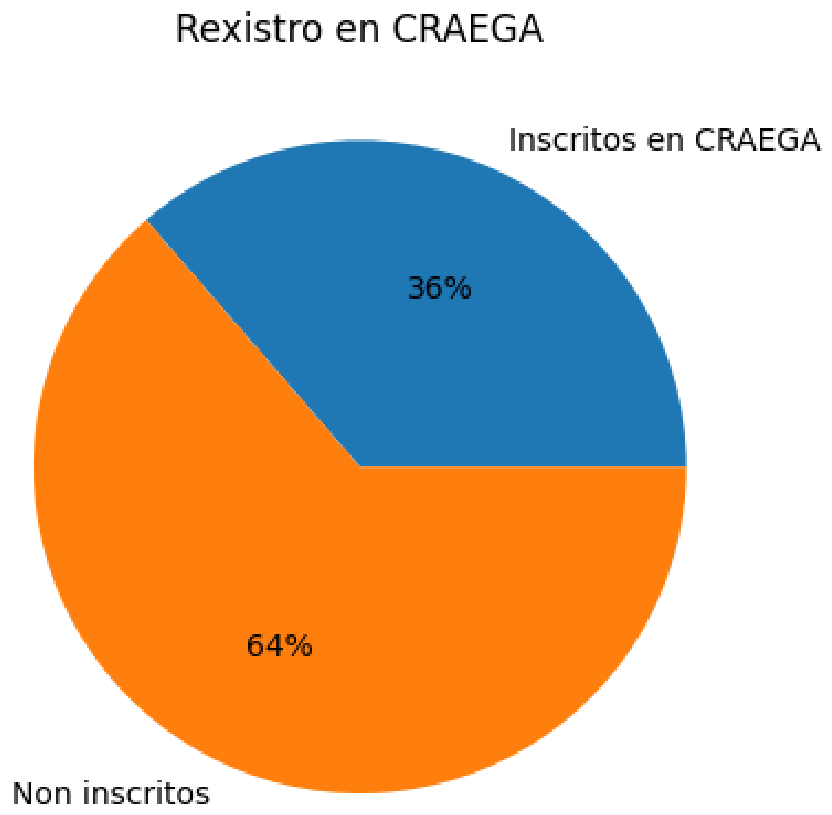

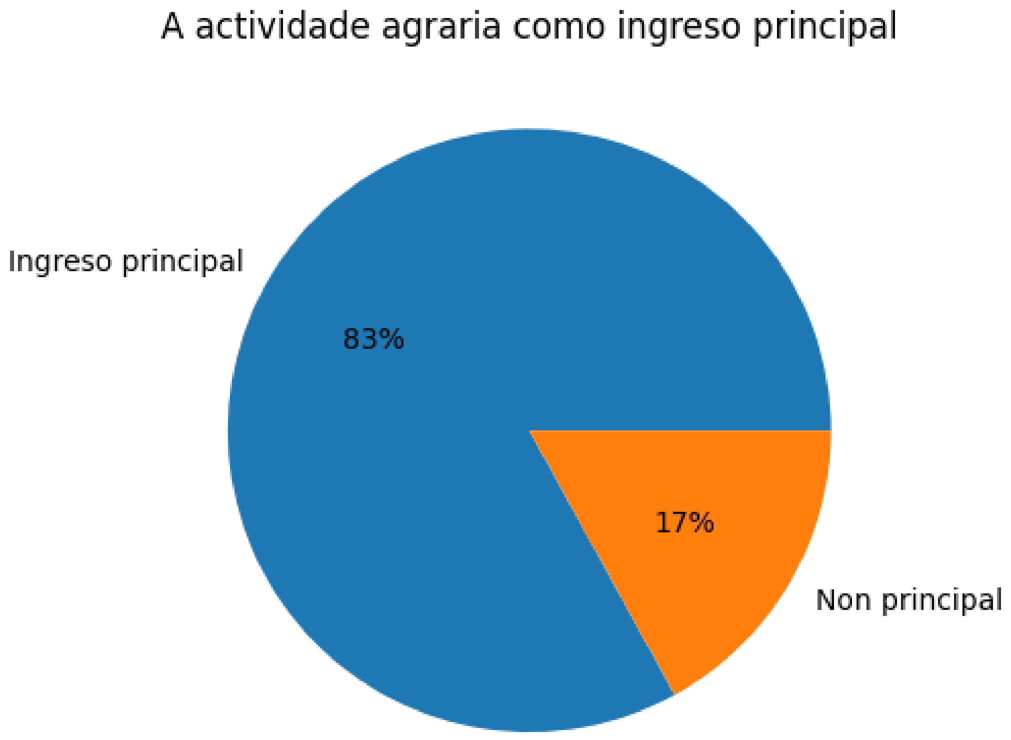

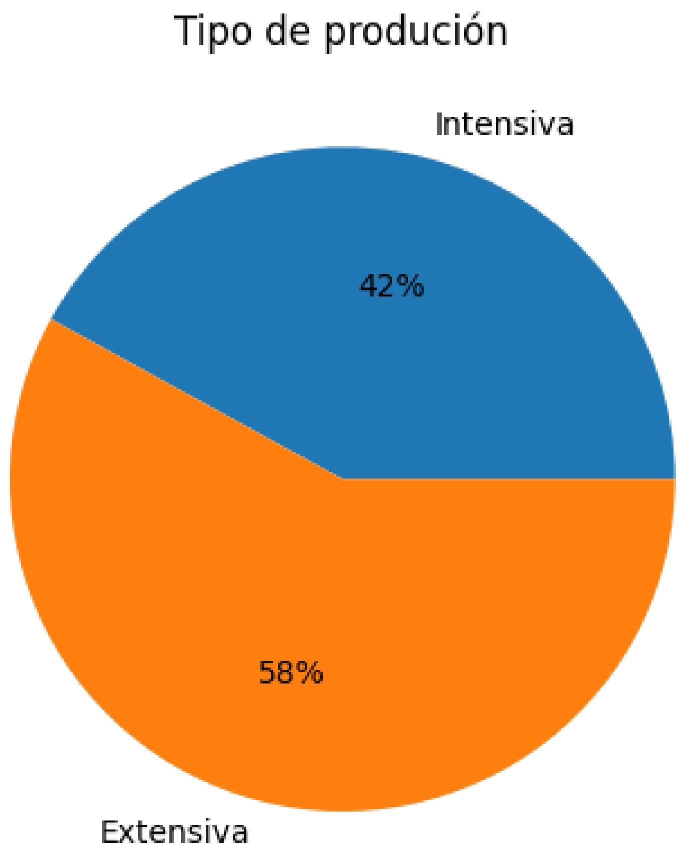

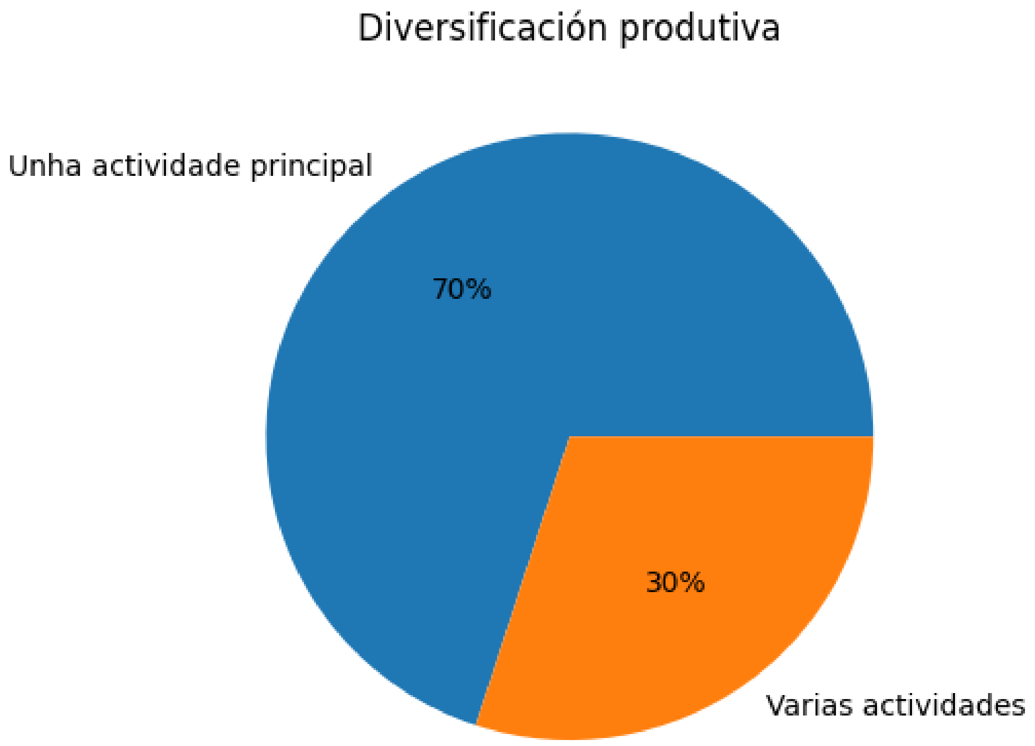

OBSTÁCULOS PARA O RELEVO NO SECTOR AGROPECUARIO

PERCIBIDOS POLA MOCIDADE:

- DIFICULTADES DOS MOZOS (E MOZAS) PARA ACCEDER A CRÉDITOS E FINANCIACIÓN DEBIDO Á FALTA DE GARANTÍAS E O RISCO PERCIBIDO POLAS ENTIDADES FINANCEIRAS.
- FALTA DE ACOMPAÑAMENTO TÉCNICO.
- NECESIDADES DE CAPACITACIÓN XERAL SOBRE O SECTOR E ESPECIALIZADA E DIXITALIZACIÓN.
- DIFICULTADES DE ACCESO Á TERRA- POLÍTICAS PÚBLICAS LEVADAS A CABO OU AS QUE FALTAN POR LEVAR A CABO
- FALTA DE INFRAESTRUTURAS E DE CONECTIVIDADE DAS EXPLOTACIÓNS.
- OBSTÁCULO DEMOGRÁFICO: ENVELLECEMENTO E ÉXODO.

TENDENCIAS E RETOS NO SECTOR AGROGANDEIRO. ESCENARIOS.

PROPOSTAS PARA A ACCIÓN

PARLAMENTO EUROPEO, 2023

- IMPLEMENTAR **POLÍTICAS QUE PROMOVAN O ACCESO A TERRA**, COMO **INCENTIVOS FISCAIS** PARA A VENDA OU ARRENDAMENTO DE TERRAS A PERSOAS MOZAS AGRICULTORAS E DESTE XEITO FREAR O CÍRCULO VICIOSO
- ESTABLECER **FONDOS DE GARANTÍA E MICROCRÉDITOS ESPECÍFICOS PARA MOZOS**, ASÍ COMO FORTALECER O ACCESO A **SUBSIDIOS Y AXUDAS DA POLÍTICA AGRÍCOLA COMÚN (PAC).** (PARLAMENTO EUROPEO, 2023)
- PROPOÑEN UNHA **LÍÑA DE PROGRAMAS DE FORMACIÓN E ASESORAMENTO TÉCNIC**O, FACILITANDO O **ACCESO Á INNOVACIÓN E NOVAS TECNOLOXÍAS**
- PROMOVER AS **INVERSIÓNS EN INFRAESTRUTURAS RURAIS** E NA **DIXITALIZACIÓN DO SECTOR AGROPECUARIO (E FORESTAL**).

TENDENCIAS E RETOS NO SECTOR AGROGANDEIRO. ESCENARIOS.

PROPOSTAS PARA A ACCIÓN

POLÍTICA AGRARIA COMÚN (PAC), PROPÓN: (INFORME SOBRE O PLAN ESTRATÉXICO DA PAC, 2021)

- UNHA SERIE DE **PAGOS DIRECTOS E APOIOS ESPECÍFICOS PARA MOZOS** (QUE NALGÚNS CASOS PODEN REPRESENTAR HASTA O 50% DOS INGRESOS ANUAIS DE UN XOVEN AGRICULTOR DURANTE OS PRIMEIROS ANOS)
- PROPÓN UN **PROGRAMA DE DESENVOLVEMENTO RURAL (PDR) CON MEDIDAS ESPECÍFICAS PARA APOIAR A INSTALACIÓN DE XÓVENES AGRICULTORES** E A **MODERNIZACIÓN DAS SÚA EXPLOTACIÓNS**.
- ACTIVA UNHA DOTACIÓN DE MÁIS DE 8.000 MILLÓNS DE € PARA A **MODERNIZACIÓN E SUSTANTIBILIDADE DO SECTOR AGRÍCOLA** NO PDR 2021-2027.

TENDENCIAS E RETOS NO SECTOR AGROGANDEIRO. ESCENARIOS.

PROPOSTAS PARA A ACCIÓN

RECOMENDACIÓNS MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA E ALIMENTACIÓN, 2024:

MEDIDAS DE **APOIO FINANCEIRO** (PARA PRIMEIRA INSTALACIÓN E PARA MOZOS)

FOMENTO AO **EMPRENDEMENTO** (CON PROGRAMAS DE FORMACIÓN EMPRESARIAL E INCUBADORAS DE EMPRESAS AGROPECUARIAS)

DESENVOLVEMENTO DE **INFRAESTRUTURAS RURAIS** E ADOPCIÓN DE NOVAS **TECNOLOXÍAS**.

OUTRAS ACTIVIDADES CLAVE QUE IMPACTAN NOS ESPAZOS RURAIS E NA SÚA CAPACIDADE DE RESILIENCIA SON OS SEGUINTES:

ESTRATEXIA ULTREIA GALICIA: Estratexia de Emprendemento Ligado ao Territorio da Xunta de Galicia

REDE DE POLOS DE EMPRENDEMENTO

PORGRAMA REMUDA- AXUDAS VINCULADA

POROGRAMA RETORNA- AXUDAS VINCULADAS

BONO COMERCIO- AXUDAS VINCULADAS AO COMERCIO LOCAL RURAL

BOAS PRÁCTICAS NO SECTOR AGROGANDEIRO

1. AER ACROFARM
2. SEN MAIS
3. CULTIVO GALEGO
4. PROXECTO DOWN TO EARTH
5. BICOGAL
6. LABORATORIO ECOSOCIAL DO BARBANZA
7. COMUNIDADES DE IMPACTO – Viveiro

BOAS PRÁCTICAS NOUTROS SECTORES E ACTIVIDADES

1. KUDEA GO:
2. BOSQUE ESCOLA DE EDUCALECRÍN:
3. INMACOIDA:
4. PONTUPSTORE
5. FORO EMPRENDIMIENTO RURAL,
6. COLIVINGS E COWORKINGS- PROXECTO FIXAR
7. CENTRO TRANSFORMACIÓN ALIMENTOS DE BAROÑA / AQUÍ HAI RURAL
8. MULLERES DA ESTRADA- MULLERES QUE PODEN / ASOC. ENTREMULLERES (MULLERES DE PARADANTA)

CONCLUSIONS:

IDENTIFICÁRONSE AS SEGUINTES BARREIRAS E PUNTOS DE MELLORA:

BARREIRAS ECONÓMICAS E DE ACCESO A FINANCIACIÓN

BARREIRAS EDUCATIVAS E FORMATIVAS

BARREIRAS TECNOLÓXICAS

BARREIRAS BUROCRÁTICAS

DIFICULTADES DE DE ACCESO A TERRA.

FALTA DE ACOMPAÑAMENTO TÉCNICO

PERCEPCIÓN DO RISCO E A VULNERABILIDADE DO SECTOR.

INCORPORAR A PERSPECTIVA DE XÉNERO NA ABORDAXE DO RELEVO XERACIONAL

OUTRAS ACTIVIDADES E ASPECTOS CRAVE QUE IMPACTAN NOS ESPAZOS RURAIS E NA SÚA CAPACIDADE DE RESILIENCIA SON OS SEGUINTES:

SERVIZOS ÁS PERSOAS E DE COIDADOS

MOBILIDADE(Modelo de las ciudades de los 15 minutos / Territorios de los 45 minutos)

COMERCIO LOCAL

OUTRAS INICIATIVAS EMPRESARIAIS

SERVICIOS SANITARIOS BÁSICOS/ESPECIALIZADOS DE PROXIMIDADE (MODELO CIDADES DOS 15 MIN. / TERRITORIOS DOS 45 MIN.)

SERVICIOS EDUCATIVOS FORMATIVOS

OFERTA DE VIVENDA SUFICIENTE, DISPOÑIBLE E ACCESIBLE

OFERTA CULTURAL E DE OCIO DE CALIDADE E DIVERSA PARA TODALAS IDADES.

FOMENTAR UNA NARRATIVA REALISTA PERO EN POSITIVO SOBRE AS POSIBILIDADES DO RURAL.

PROMOVER O TECIDO ASOCIATIVO, A PARTICIPACIÓN E OS VALORES DEMOCRÁTICOS NOS TERRITORIOS RURAIS, A PROMOCIÓN DA IDENTIDADE DE PERTENENCIA.

COIDAR O PAPEL DAS MULLERES NA PROMOCION DE OPROTUNIDADES DO RURAL XA QUE SON ELAS AS QUE DECIDEN PERMANECER NO TERRITORIO E CON ELAS AS PERSOAS QUE ESTÁN O SEU CARGO O NA SUA CONTORNA FAMILIAR.

FACER DO TERRITORIO RURAL UN ESPACIO ACOLLEDOR E INCLUSIVO QUE PROPORCIONE UN ROL OS XÓVENES PERO TAMÉN OS MAIORES E AS PERSOAS CON NECESIDADES ESPECIAIS.

A CONEXIÓN E O REEQUILIBRIO ENTRE O RURAL E O URBANO, POÑENDO EN VALOR AS CONTORNAS RURAIS

TODO ELO DEBERÍA RECOLLERSE NUNHA ESTRATEXIA IMPULSADA DESDE O PÚBLICO E APOIADA DESDE AS INICIATIVAS PRIVADAS QUE ACELEREN O DESENVOLVEMENTO DAS CAPACIDADES DE RESILIENCIA DOS NOSOS TERRITORIOS RURAIS EN GALICIA.

ENQUISA QUE ENVIAMOS:

BOTAS EN FALTA ALGO ESENCIAL?

ALGÚNA AFIRMACIÓN QUE MATIZAR, RE-ENFOCAR?

- COMPLETAR / ENGADIR
- CONCLUIR
- PRIORIZAR

ENQUISA:

ASPECTOS FUNDAMENTAIS DO DOCUMENTO DE PARTIDA:

- Análise da situación demográfica e social do rural
- A problemática do relevo xeracional no sector agrogandeiro
- Dificultades de acceso á terra, económicas e burocráticas para a incorporación ao sector, clave para manter a agricultura e gandería como base do medio rural

ASPECTOS QUE FALTAN OU ESTÁN INFRAREPRESENTADOS:

- Maior análise das políticas públicas, axudas e novas medidas de acompañamentos ao sector
- Reforzar a visión integral do territorio: papel do sector forestal, gandería extensiva e comunidades de montes.
- Impulso á formación, mentoría e cooperación (educación no rural, cooperativas e captación de investimento ligado a bioeconomía e a economía circular)
- A movilidade como reto

ASPECTOS A REVISAR OU MATIZAR

- Necesidade dunha visión mais integrada do rural, abordando conxuntamente agricultura, gandería e monte
- Revisar o exceso de foco no sector agrogandeiro como único motor, incorporando outros sectores económicos do rural
- Mellorar a adecuación das políticas, a ordenación territorial e a burocracia á realidade das zonas con baixa pobocación

WORLD CAFÉ

Mesa 1: POBOACIÓN: RELACIÓN ENTRE ASPECTOS DEMOGRÁFICOS E PERDA DE XESTIÓN ACTIVA DO TERRITORIO (OBSTÁCULOS-BARREIRAS-DEFICITS)

Mesa 2: PERSONAS: IDENTIFICACIÓN DE LIDERADOS/ CASOS DE ÉXITO / INICIATIVAS DESTACADAS / BBPP

Mesa 3 PROPOSTAS PARA A ACCIÓN

Mesa 1: POBOACIÓN: RELACIÓN ENTRE ASPECTOS DEMOGRÁFICOS E PERDA DE XESTIÓN ACTIVA DO TERRITORIO **(OBSTÁCULOS- BARREIRAS-DEFICITS)**

RONDA 1	Que patróns demográficos están a afectar de forma mais directa á xestión activa do territorio (envellecemento, masculinización, dispersión, perda de explotacións...)? Que relación observades entre perda de poboación e abandono ou infrautilización da terra? Que cambios serían necesarios para facer atractiva a xestión de terra como proxecto vital?
RONDA 2	Que peso real teñen as actividades agrarias e alimentarias na economía local e na xestión activa do territorio? Principais barreiras reais para a remuda xeracional nas empresas (en especial no sector agrogandeiro) Factores críticos para que unha persoa nova decida iniciar o continuar unha empresa / explotación / proxecto
RONDA 3	Que papel xogan a formación, o acompañamento técnico e as redes de apoio nos primeiros anos? O acceso á vivenda e á terra está a actuar como limitante estrutural? Cómo debemos incorporar a perspectiva de xénero e implicación?

Mesa 2: PERSONAS: IDENTIFICACIÓN DE LIDERAZGOS/ CASOS DE ÉXITO / INICIATIVAS DESTACADAS / BBPP

RONDA 1	Que exemplos coñecedes de dinámicas positivas de instalación de persoas novas vinculadas á **SECTOR AGRICOLA-FORESTAL**: LIDERADO DE PERSOAS / CASOS ÉXITO / INICITIVAS DESTACADAS / BBPP - ARGUMENTAR CADA PROPOSTA
RONDA 2	Que exemplos coñecedes de dinámicas positivas de instalación de persoas novas vinculadas á **SECTOR GANDEIRO:** LIDERADO DE PERSOAS / CASOS ÉXITO / INICITIVAS DESTACADAS / BBPP - ARGUMENTAR CADA PROPOSTA
RONDA 3	Que outras experiencias coñeces que estean logrando atraer a persoas novas e activar económicamente o territorio? **OUTROS SECTORES E ACTIVIDADES**: LIDERADO DE PERSOAS / CASOS ÉXITO / INICITIVAS DESTACADAS / BBPP - ARGUMENTAR CADA PROPOSTA

Mesa 3 PROPOSTAS PARA A ACCIÓN

RONDA 1	Que accións poden activarse nos próximos 12 meses desde os actores presentes nesta mesa? Que medidas terían maior impacto a curto prazo para reforzar poboación e actividade vinculada á xestión activa do territorio? Como pode a diversificación de actividades contribuír á resiliencia territorial fronte ao cambio climático?
RONDA 2	Que accións poden activarse nos próximos 12 meses desde os actores presentes nesta mesa? Que medidas terían maior impacto a curto prazo para reforzar poboación e actividade vinculada á xestión activa do territorio? Como pode a diversificación de actividades contribuír á resiliencia territorial fronte ao cambio climático?
RONDA 3	Que accións poden activarse nos próximos 12 meses desde os actores presentes nesta mesa? Que medidas terían maior impacto a curto prazo para reforzar poboación e actividade vinculada á xestión activa do territorio? Como pode a diversificación de actividades contribuír á resiliencia territorial fronte ao cambio climático?

Foro Territorio Rural Resiliente

SANTIAGO DE COMPOSTELA 28/05/26

ORGANIZA Fundación Juana de Vega

USC LABORATE LABORATORIO DO TERRITORIO

COLABORA FUNDACIÓN ROBERTO RIVAS

COLEXIO PROFESIONAL DE XORNALISTAS DE GALICIA

Fundación RIA Rede de Innovación Arousa